

ТАҚРИЗИ МУШОВИРИ ИЛМӢ

доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи телевизион ва радиошунавонии факултети журналистикаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон Саъдуллоев Ҷамшед Муллокомилович ба диссертатсияи Раҳимҷон Хушдил дар мавзӯи «Таъшаққули меъёрҳои этиквиву ҳуқуқӣ дар журналистикаи тоҷик (замони Истиқлол)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 6.2.22. Рӯзноманигорӣ

Раҳимҷон Хушдил соли 2011 факултети журналистикаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистонро аз рӯйи ихтисоси рӯзноманигор бо дипломи аъло хатм намудааст. Ӯ дар илми журналистикаи тоҷик аз аввалин муҳаққиқонест, ки ба мавзӯи этикаи касбии журналист рӯй овардааст. Соли 2017 дар мавзӯи «Меъёрҳои ахлоқӣ ҳамчун механизми худтанзимнамоӣ дар ҷомеаи журналистии Тоҷикистон» диссертатсияи номзадии ҳудро зери роҳбарии номзоди илмҳои филологӣ, дотсент С. Гулов ҳимоя кардааст.

Мавзӯи диссертатсияи доктории Раҳимҷон Хушдил дар шурои олимони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон аз 30 сентябри соли 2022, қарори №02 тасдиқ шудааст.

Раҳимҷон Хушдил давоми солҳои докторантӣ дар кафедраи телевизион ва радиошунавонии факултети журналистика ҳудро ҳамчун муҳаққиқи ояндадор муаррифӣ намуда, раванди таҳқиқро аз рӯйи нақшаи бо машварати мо таҳияшуда ва ҳамзамон, нақшаи қорҳои илмӣ докторант ба роҳ монд ва ба иҷрои ғурраи онҳо дар муҳлатҳои муайянгардида муваффақ шуд. Аз рӯйи мушоҳидаи мо, Раҳимҷон Х. ба таҳқиқи мавзӯ бо иродаи устувор машғул шуда, дар доираи тавону имкони илмӣ ҳуд доир ба лаҳзҳои ғуноғуни мавзӯи диссертатсия дар ҳамоишҳои илмӣ сатҳи ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ маърузаҳо қироат намуда, инчунин, монографияҳо ва мақолаҳои илмӣ ба таъб расонид. Аз ин рӯ, метавон гуфт, ки таҳқиқи анҷомгирифта маҳсули меҳнати бевоситаи ӯ буда, дар шакли диссертатсияи доктории қомил ба анҷом расид.

Пажӯиши диссертационии Раҳимҷон Ҳушдил ба таҳқиқи яке аз мавзӯҳои муҳими илми журналистикаи муосири тоҷик – раванди ташаккули этикаи касбии журналист, алоқамандии меъёрҳои этикӣ ва ҳуқуқии журналистика, деонтологияи рӯзноманигорӣ рабт дорад.

Мавзӯи диссертатсия нав буда, дар илми журналистикаи тоҷик дар чунин сатҳу шакл бори аввал мавриди баррасӣ қарор мегирад. Айният аст, ки воситаҳои ахбори омма аз замони пайдоиши худ ва марҳилаҳои ташаккули минбаъда ҳамеша дар ҷамъият мақоми хос доштанд ва муҳимияти ин нақш дар ҷомеаҳои мухталиф бо тарзҳои гуногун дарк ва таъкид мешуд. Ин нақш ба таҳаввулоти бунёдин расонаҳо низ таъсири ҷиддӣ гузошт ва доир ба моҳият, вазифаҳо ва принсипҳои махсуси фаъолияти воситаҳои ахбори омма мавқеҳои назариявии гуногун ба вуҷуд омаданд. Дар ин раванд муносибат бо яке аз ҷанбаҳои муҳими фаъолияти касбӣ – меъёрҳои ахлоқи касбии журналист аз масъалаҳои мубрамест, ки ҳам аз нигоҳи назариявӣ ва ҳам дар амалияи касбӣ дар мадди назари муҳаққиқон ва журналистон қарор дошт ва имрӯз низ чунин шеван бархӯрд идома дорад. Чунин шакли муносибат, яъне дар амалия низ фаъолона баррасӣ гардидани масъалаҳои ахлоқӣ нишони муҳимияти онҳо дар фаъолияти журналистӣ мебошад ва аҳамияти таҳқиқи ин мавзӯро баёнгар аст. Ҳамчунин, дар замони муосир, ки ташкилу ташаккули ҷомеаҳои демократӣ яке аз муҳимтарин ҳадафҳои аксар давлатҳои сайёра ба шумор меравад, масъалаи меҳварии ин навъи ҷомеаҳо муносибат бо руқияи аслии демократия – қарорати озодии суҳан мебошад. Табиист, ки вақте суҳан доир ба озодӣ меравад, он ҷо ҳатман дар бораи масъулият ва ё бо иборати дигар, уҳдадорӣ низ бояд ҳарф зад. Ин масъалаи мубрам далели ба вуҷуд омадан ва ташаккул ёфтани меъёрҳои ҳуқуқӣ аст, ки дар журналистикаи тоҷик ҳам чун яке аз масъалаҳои асосии касбӣ мавриди баррасӣ қарор дорад. Аз ин ҷост, ки мавриди таҳқиқ қарор гирифтани мавзӯи мазкур чун зарурате дар журналистика доништа мешавад ва аз арзёбиҳои анҷомёфта низ бармеояд, ки чунин ҳам ҳаст. Дар шакли мукамал – омӯзиши

пайвастан меъёрҳои ахлоқӣ ва ҳуқуқӣ дар журналистика низ нишони нав будани мавзӯ мебошад.

Саҳми шахсии доктарабон дарёфти дараҷаи илмӣ сатҳи дарки масъалаҳои дар диссертатсия баррасишуда, натиҷаҳо ва ҳулосаҳои асосии қор, нуктаҳои асосии ба ҳимоя пешниҳодшуда, наشري таълифоти илмӣ дар мавзӯи диссертатсия ва маърузаҳои дар конференсияҳои сатҳи ғуноғун нишон медиҳанд.

Диссертатсия аз муқаддима 5 боб, 10 ғасл, ҳулоса, таълиқҳо онд ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқ ва рӯйхати адабиёт ва сарчашмаҳо иборат аст.

Дар муқаддима мувофиқи талабот, муқарраоти мавзӯи таҳқиқ, дараҷаи омӯзиш, робитаи таҳқиқ бо баънома ва мавзӯҳои илмӣ бо шарҳи таърихҳои амик асоснок гардида, мақсади вазифа, объекти предмет, асосҳои назариявӣ амалӣ, нағбонҳои илмӣ, методҳои таҳқиқ муайян ва нуктаҳои асосии ба ҳимоя пешниҳодшаванда таҳлилу баррасӣ гардидааст.

Диссертатсия дорои соҳтори илмӣ мебошад ва таҳқиқи мавзӯ бо низоми муайян сурат гирифтааст. Бобу ғаслҳои диссертатсия аз ниғоҳи интиҳоби паҳлӯҳои ғуноғуни мавзӯ, муносибати бунёдӣ, тарзи баррасиҳо ва мантиқи таҳлилу натиҷагирӣ ба ҳам алоқаманд буда, шакли нисбатан комили қори диссертатсиониро ташикл додаанд.

Масалан, дар боби якум ҷанбаҳои назариявии меъёрҳои этикиву ҳуқуқӣ дар журналистика маъриди баррасӣ қарор гирифта, дар ғасли якуми он шиноҳти ин меъёрҳо аз ниғоҳи назариявӣ ва дар ғасли дуоим зарурат ваҳамияти меъёрҳои маъкур дар журналистика таҳқиқ шудааст.

Боби дуоими диссертатсия бевосита раванди ташаққули меъёрҳои этики ва ҳуқуқӣ дар журналистикаи тоҷикро дар бар гирифта, дар ду ғасли он омилҳои пайдоиш ва ташаққули меъёрҳои этикиву ҳуқуқӣ, раванди қабули ҷунин аснод баррасӣ шудааст.

Боби сеюм ба махсусиятҳои меъёрҳои ахлоқӣ ва таъсири онҳо ба шаклгирии меъёрҳои ҳуқуқӣ бахшида шудааст. Дар боби чорум ба ҷанбаи амалӣ тавачҷуҳ зоҳир гардида, таносуби меъёрҳои ахлоқӣ ва ҳуқуқӣ дар журналистикаи тоҷик мавриди баррасӣ қарор гирифтааст.

Дар боби панҷум зӯҳуроти деонтологӣ чун идомаи мантиқии пайванди меъёрҳои ахлоқӣ ҳуқуқӣ мавриди баррасӣ қарор гирифта, дар он ҷанбаҳои назариявӣ ва амалии зӯҳуроти деонтологӣ дар журналистикаи тоҷик таҳқиқ шудааст.

Хулоса ва тавсияҳои докторант характери илмӣ ва амалӣ дошта, донишҳои назариявӣ ва амалиро дар илми рӯзноманигории тоҷик афзуда метавонад. Натиҷаҳои аз рафти таҳқиқ ба дастмада барои таҳқиқи баъзе ҷанбаҳои рӯзноманигории амалии муносири тоҷик, аз ҷумла, сифатноктар намудани фаъолияти воситаҳои ахбори омма, ташаккул додани сатҳи маърифату эҳсоси масъулияти рӯзноманигорон, дарки нозуқӣ ва муҳимии меъёрҳои ҳуқуқӣ ҳангоми фаъолият ва монанди инҳо мусоидат менамояд.

Маводди диссертатсия ҳангоми таълифи китобҳои дарсӣ, воситаҳои таълимӣ, коркарди машғулиятҳои амалӣ доир ба этикаи касбии журналист ва асосҳои ҳуқуқии рӯзноманигорӣ истифода шуданаш мумкин аст.

Хулосаҳои таҳқиқи Раҳимҷон Ҳушдил мундариҷаи диссертатсияро ифодагар буда, бо маводи зиёди назариявӣ амалӣ ва далелҳо асоснок карда шудааст. Автореферат ва матолиби доир ба мавзӯи диссертатсия интишорнамудан муаллиф – **2 монография, 25 мақолаи илмӣ, аз ҷумла 15 мақола дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон** мазмуну муҳтавои диссертатсияро инъикос намуда, ба талабот ҷавобгӯ мебошад.

Муҳтавои диссертатсияи Раҳимҷон Ҳушдил бо номи мавзӯ ва шикосномаи ихтисоси илмӣ **6.2.22. Рӯзноманигорӣ** қатъи мувофиқат менамояд.

Бо назардошти ин ҳама, диссертатсияи Раҳимҷон Ҳушдил дар мавзӯи «Ташаккули меъёрҳои этикиву ҳуқуқӣ дар журналистикаи тоҷик (замони

Бо назардошти ин ҳама, диссертатсияи Раҳимҷон Хушдил дар мавзӯи «Ташаккули меъёрҳои этикиву ҳуқуқӣ дар журналистикаи тоҷик (замони Истиқлол)»-ро барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филолог аз рӯи ихтисоси 6.2.22. Рӯзноманигорӣ қори илмӣ анҷомёфта меҳисобам ва ҳамчун мушовири илмӣ онро барои баррасӣ дар зинаҳои баъдӣ ва ҳимоя тавсия менамоям.

МУШОВИРИ ИЛМӢ:

доктори илмҳои филологӣ,

профессори кафедраи

телевизион ва радиоишунавонии

Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

09.10.2025 с.

Тел: 008335556

Е-майл: sadulaev1@gmail.com

Саъдуллоев Ҷ.М.

Имзои Саъдуллоев Ҷ.М.-ро "тасдиқ мекунам"

Сарзори раёсати кадрҳо ва қарбҳои мазҳусп

Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

Шодиқонзода Э.Ш.

Суроға: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон

шаҳри Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 17

Тамос: (+992 37) 2217711, +992 935806444.

10.10.2025 с.